

דברי הכפר

מחוך "אוסטרליה" מאת דליה רביקוביץ

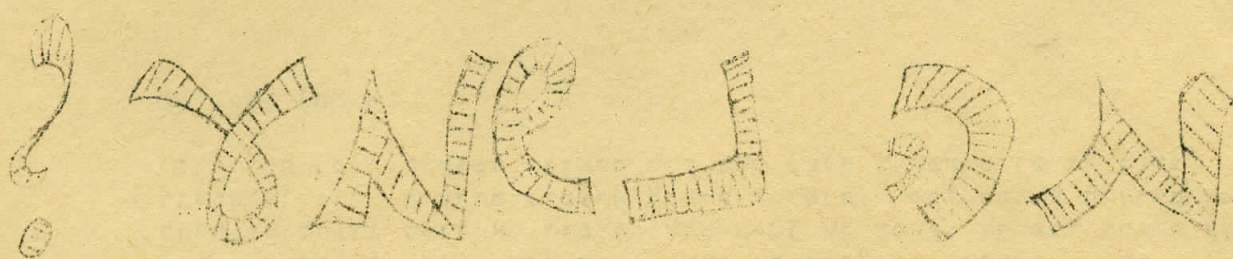
בדרום הגנה
במקום שהממטרה אינה מגיעה
זה כמו אוסטרליה,
יבש והשיחים גמדיים.
נחילי נמלים נומדיות.
דבורי בר.
העפר יבש
והדשא מקשה בצמיחה.
רק עשב פרא פושט שם כמו בג'ונגל.
כמו רקוד של פראים מסביב למדורה.

מס' 672

כ"ז בתמוז תש"מ
11 ביולי 1980

כפר הנשיא

מכתב פתוח לכל אלה שאין להם מזל להיות במשק כרגע
או
אין אפשר לשחות ולדבר בעת ובעונה אחת כאשר הראש מעל פני המים כל הזמן
ולא מקלקלים את התסרוקת
או
"מה נשמע" כמו שהיה לו יכולתי לכתוב בצורת מכתב אישי; עם דעות אישיות
שלום!

הבעיה שלי השבוע היא שאני מחכה בקוצר רוח ל-23 לחודש, כשאני ומשפחתי (חלק) נצא לחו"ל. היום, יום ג', בני פורסטר, נעמי והילדים נסעו; קולין וג'נט פרימוסט כבר נסעו לפני כמה ימים ובעוד שבוע ייצאו לאה ונחמן ופנינה ואורי. ואז יגיע תורנו. אל תחשבו שאני מתלוננת! רק שיש לי בעיה נוספת והיא, שעכשיו, "כרטיס הטיסה בידי (כמעט), אני מתרגשת יותר מן העובדה שבדיכתי השחיה שלנו נהדרת, השמש פנטסטית והפרחים והדשאים שלנו כמו חלקת גן עדן.

שמעתם שמרב (ארנברג) ילדה ין השבוע? מעניין שגם שרונה וגם מרב, שתייהן מכתת איל, ילדו דוקא ב"בית", אמנם אצל שרונה לא היה מתוכנן כך! בכל זאת, זה לבטח מסמל משהו - אך טרם החלטתי מה! בכל אופן, מאחלים מזל טוב למשפחות וברוכים הבאים לתינוקות!

אולי חזר הביתה השבוע מבית החולים (אחרי ניתוח, לא לידה!) ולני יודייקין יצא לבית-חולים. איציק בנדר מסתובב, וזאת לאחר שהוא נכנס לדפי ההיסטוריה הרפואית כאשר הוציאו לו שתי צלעות מיותרות, צריך לקרוא לו אדם (או חוה) מעכשיו. צלעות מיותרות! אני רעבה רק לחשוב עליהן!

בלי שום קשר עם הנ"ל, יש לנו אחות זמנית במשק שקוראים לה אילנה.

קני וכוכבה יוצאים לעין המפרץ בשבת לשחק בגמר אליפות הכרידג' הבין-קבוצית הארצית. כמובן, נאחל להם הצלחה, אך לפי דעתי, זה שהם הגיעו לגמר, זה בלבד השג לגמרי לא מבוטל.

(המשך בעמוד הבא)

מה נשמע (המשך)

ילדי בית-הספר המקומי יוצאים לים מחר (אני כותבת ביום ג' בערב) וביום ה' חברת הילדים נוסעים לימית לקיסנה. חבל שהברת הילדים לא תהיה פה לחגוג עמנו את יום ההולדת ה-32 של המשק, אך אני מתארת שהחורף בימית מושך די חזק! אין דבר, נשמע את הדו"חות כשיחזרו.

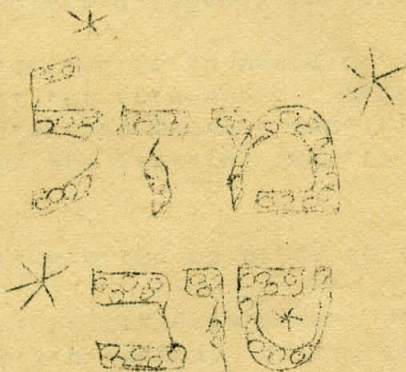
אז זהו.

שבת שלום,

עדנה

מזל טוב למרב, לגידי
ולכל משפ' ארנברג
להולדת הבן - הנכד

ימי	הולדת
13.7	מיכיל חייט שיפרה שוורץ
14.7	ריבה בן-נחן ליימונד גוסר הרולד ואלך
15.7	מיכאל דוארי אנגה סגל גב' אסתר פיליפס אריאל סינה משה גרשמן
16.7	רותי מרקס
17.7	צילה מסר
18.7	אירית בן-חיים גוליה ניצן מריון גרשמן דורון כהן לביא בן-צבי
13.7	אנש וחיים מעין בקי ואריק ארנברג
16.7	יעל ואדי נמינוב
19.7	ג'נש ולוי גניסלב

מאמץ מכריע

ראשית התנצלות. ציינתי בכחבה שעברה, שסקרתי כבר את כל ענפי הייצור החקלאיים, ועד שראובן לא בא אלי בפנים חמוצות (ובצדק), לא עמדתי על טעויותי. ועכשיו, אחרי כתבה זו על המטע, אפשר לאמר בבטחה שנסגר המעגל.

רובנו זוכרים את הימים הטובים, כאשר המטע הכיל מעל 600 דונם של כל טוב פרי הארץ: חבושים, אפרסקים, אגסים, שזיפים, וכמובן זנים רבים של תפוחים, אותם הימים ש-10 קבוצות היו יורדות לקטיף, תוך תחרויות מרוץ טרקטורים ואת השאגות האדירות של מוסי, לו, איזק ושאר העובדים המסורים.

היום המטע הוא ענף קטן בהרבה, שהחברים שעובדים בו עובדים בשקט ובהתמדה. אך זה לא סותר את העובדה שענף המטע מוחזק בזכות ולא בחסד ובהחלט אמור לשאת רווחים נאים, ולא למטרות נוסטלגיה.

ראובן, שסיפר לי בבייתו על המצב במטע, כמעט ולא גלש לסיפורים על העבר, אלא נתן סקירה ראלית על ההווה ובעיקר מבט לעתיד. את הראיון קטעו פה ושם זעקות שבר מפיו של אורן, שהזדהה קצת יותר מדי עם תוכנית טלוויזיה שהקרנה בו-זמנית.

המטע היום משתרע על 70 ד', ומדובר בשטח ל' שבו רק תפוחים מ-3 זנים: 36 דונם מוזהב, 17 דונם דלישם 17 דונם יונתן וכן כמה עצים של גרנד כדי שהאמהות של החיילים תוכלנה לשלוח אפל-פיי לבניהן. המטע נשאר בזמנו מתוך הנחה שיבוצעו שני שינויים עיקריים: (א) שפור מערכת ההשקיה; (ב) הגברת חומרי הזנה ושנוי שיטת ההזנה.

לגבי ההשקיה השינוי הגדול הוא מסנני הצץ, שמונעים סתימות, וכן ניקוי בחומצה שפוחחת סתימות בטפטפות. בעבר עצים רבים לא הושקו וכמובן לא צמחו ולא יכלו לשאת פרי. יש לציין בקשר להשקיה שהציוד ביסודו מיושן, ולכן יש עדיין הרבה פריצות בקוים. זה מסביר מדוע האיכר מבלה באחרונה ימים רבים ברביצה עצלה של ג'מוס בתוך הבוץ.

הדישון מעתה מוכנס דרך מערכת ההשקיה, דבר שבהחלט מייעל וכן נותנים יותר חומרים. שינוי נוסף: הוכנסו השנה כוורות לשטח במקום לסמוך על המזל, והתוצאות נראות לעין.

(המשך בעמוד הבא)

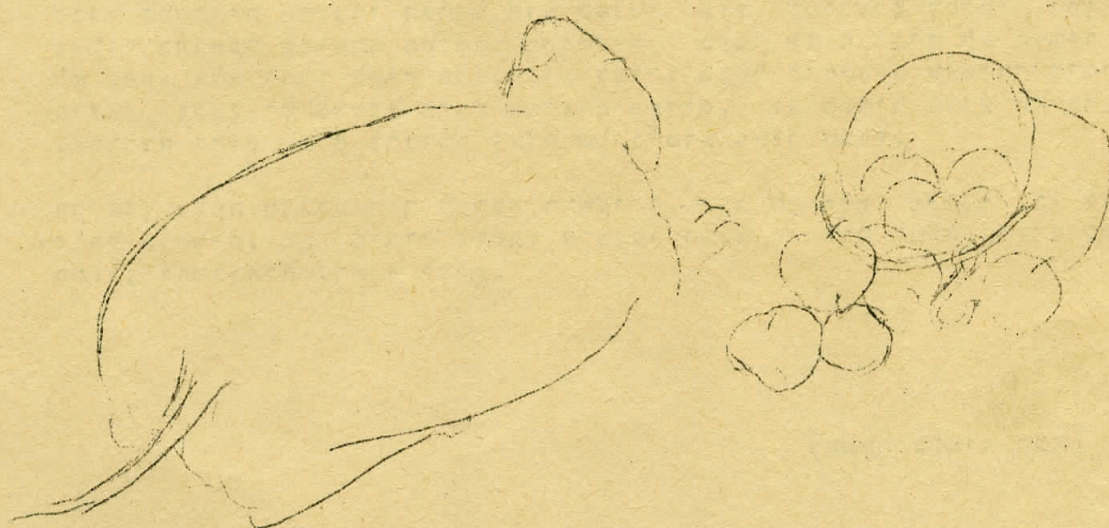
וכל זה מביא אותנו לעיקר. כתוצאה מן השינויים, המטע השנה נראה מצויין. יש צמח רב, העצים בריאים ונותנים הרבה פרי. ראובן גילה אופטימיות זהירה ואמר שיתכן ונגיע ל-4 טון פרי לדונם, שזה קרוב ל-300 טון סה"כ והכנסה של בערך 8 מיליון ל"י. כמובן שיש עוד הרבה בעיות, כמו נשירת פרי וגודל פרי ומצד שני כתוצאה מעומס פרי יש קשיי עבירות בשטח, אבל כאמור באפן כללי זה נראה טוב.

כרגע מתכוננים לקטיף, קושרים עצים, מרססים נגד מזיקים, מתקנים מיכלים ומנסים להשתלט על העשביה הרבה. הקטיף יחל בשבוע השלישי של אוגוסט ויימשך עד סוף ספטמבר בקצב של 20-30 מיכלים ליום. את הקטיף ירכז כנראה יאיר.

הצוות מורכב מראובן, נתן ומטי, שעובדת בקטיף ובשאר הזמן חלקית. מי אמר שהותיקים כבר לא עובדים בחקלאות? יש גם לציין לטובה את שני הבחורים מהקבוצה האוסטרלית, צ'ק וג'ורג', שעבדו במסירות בחודשיים האחרונים. ואחרונה חביבה היא לייקה הטובה והנאמנה שמתנהלת לאיטה כל השנה הלון ושוב מן המטע.

אולי נסיים בכמה מילים לחברים. ראשית, כולם מוזמנים לבוא ולראות את הצמח וכמות הפרי על העצים. שנית, רצוי לדעת שכנראה נזדקק בקטיף לעזרה מכולם ואולי יהיו כמה מבצעים מיוחדים או גיוסים. ודבר אחרון, שמעבר לבדיחות, ולהורי שנוצר סביב גודלו של הענף והתרומה והסיכויים שלו, צריך להבין שמדובר פה בענף מכניס שהשנה הוא בין הטובים באזור אם לא הטוב, ענף שחברים משקיעים בו הרבה זעה ונשמה ואיכפת להם מה יקרה אחר, וכואב להם הלעג והצחוק שלו הט זוכים מחלק מן החברה. קומפרנדו, מצ'צ'וס?

להתראות בקטיף,
שאל בלי הכסף, וכתב: עודד

בדמות השפד

מחשבות

מחשבות על אלוהים ואמונה, כפי שנחשבו בשעת חתירת שלושים בריכות בבריכת השחייה בכפר הנשיא. מוקדש לציון וגילה, יאיר ודוקי

אדם הולך ביום חם ולפתע מרחוק הוא מבחין בעץ נותן צל.

גם מבלי שידע איך עץ גדל ולמה הוא נותן צל, הוא יכול לשבת בצילו. אבל אם ילמד איך גדל העץ, ולמה הוא נותן צל. יוכל לגדל הרבה עצים ולהרבות בצל. אז כואו נחשוב איך גדל העץ:

אלהים ואדם

הדבר הראשון שמזדקר לעין הוא הריבוי, על אף שהוא אל יחיד הוא מופיע ברבים, אלהים. ועוד, אם נבדוק היטב, נמצא שברב הדתות והמיתולוגיות, במהותו, האל מכיל את כל הדעת וההיע שחסרים לאדם באותו רגע נתון. כלומר, האלהים יכול להסביר (אם רק ירצה) את הברק לאיש המערות, ולנו יוכל להסביר את משמעות הקואזורים (כוכבי ענק) ואת החורים השחורים.

באותו רגע שאלוהים קבלו את תפקיד החזקת הידע והדעת, החל מאבק עיקש בינם לבין האדם להשגת אותו ידע ודעת חזרה.

מאבקים באלהים

אדם וחווה סולקו מגן העדן על שאכלו מפרי עץ הדעת על אף האיסור האלוהי.

פרומיתאוס גנב את האש מן האלים כדי למסור אותה לבני האדם, ונענש.

איקרוס ניסה לעוף אל השמש ונשרף.

המאבק מגיע לשיא דרמטי כשבני האדם בונים מגדל ענק בבבל כדי להגיע השמימה, ולהשיג את הדעת בכח.

כל אלה הן רק מקצת מהרבה דוגמאות של מאבקים בין אדם לאלהים.

ספקולציות מדעיות

האדם כאינדיבידואל בעומדו יחידי מול הקוסמוס הענקי, חש עצמו בודד ונפחד כשהוא מנסה לתאר לעצמו את מרחבי הזמן העצומים שחלפו מהתפוצצות הגדולה שנטלו בה חלק כל החומר והאנרגיה של היקום הנוכחי. ואין ספק כי זהו המאורע הקדום ביותר שיש בידינו עדויות על קיומו.

מחשבות בזכות הספק (המשך)

בואו ונקל על עצמנו, וננסה לדחוס את חמש-עשרה מיליארד השנים לתוך פרק זמן של שנה קוסמית אחת. ואז כל מיליארד שנות הסטוריה של כדור הארץ יקבילו לעשרים וארבעה ימים של השנה הקוסמית, ושניה אחת ל-475 סיבובים ממשיים של הארץ סביב לשמש.

וכך זה יראה באירועים העיקריים:

1 בינואר	ההתפוצצות הגדולה
1 במאי	ראשית גלקסיית שביל החלב
9 בספטמבר	ראשיתה של מערכת השמש
14 בספטמבר	היוצרות כדור הארץ
25 בספטמבר	תחילת החיים על כדור הארץ
1 בנובמבר	תחילת המין (ע"י מיקרואורגניזם)

ובדצמבר הופיעו הדינוזאורים, ב-28 בו הופיעו הפרחים, הגברים והנשים נוצרו בשעה 10.30 בבוקר ראש השנה החדשה.

ההיסטוריה הכתובה כולה מתרחשת בעשר השניות האחרונות של ה-31 בדצמבר והזמן שחלף מימי הביניים עד עכשיו אינו גוזל יותר משנייה אחת.

לא נותר לנו אלא לנשום עמוק שלא נקבל סחרחורת ולהמשיך הלאה אל השניות הבאות ביותר ענודה וביתר ספקנות, משום ששניהם - הענווה והספק - הכרחיים להתפתחות האדם.

מדע וכהונה

המדע הראשון שהתפתח במקביל לדת היה האסטרונומיה והתוכנים הראשונים היו כוהני הדת. ואם אנשי המדע של העולם העתיק היו הכהנים, הרי שהכוהנים של הזמן החדש הם אנשי המדע. ואותה מידה של אוטוריטה שהייתה לראשונים, ישנה כיום לאחרונים.

קיימת סכנה שבגלל סמכותיות יתר של המדע התיקני הוא יהפוך לגורם מגביל כמו הדת בעבר. בימים שאפשר היה להשתיק רעיון בכך שהיו טוענים שהוא נוגד את עקרונות הדת היתה התיאולוגיה בלם התפתחותי. היום אפשר לפסול כל מחשבה אנושית בכך שמכתימים אותה כלא מדעית.

הכת עבר איפוא מהדת אל המדע. או כפי שכתב אורטגה אי גסט: "המדע על כל מערכותיו ושיטותיו מאפשר להפעיל מטומטמים על הצד היותר טוב." המדע, על ידי כך שהוא מגדיר כאמת רק מה שמוכח, הוא שולל מאתנו את היכולת להכיר בכל אותן ברירות לא בקורות הקימות בנו ומעצבות את הוויתנו.

תוצאות הראקציה נגד המדע

יתכן שמכאן נובעת הנהגה בקרב האנשים אחר "מסעות" סמים כשהם מחפשים מציאות לא קיימת. ואולי גם מסביר את תפוצתם הרבה של ספריו של קרלוס קסטנדה על דון-חואן המכשף האינדיאני שפותח לפני הקורא שערים למציאות לא רציונלית. הגדיר זאת הייטב פלאקאט שהודבק בכניסה הראשית בסורבון בעת מהומות הסטודנטים במאי, 1968: "המהפכה המתחילה עתה תערער לא רק (המשך בעמוד הבא)

מחשבות (המשך)

על החברה הקפיטליסטית ועל החברה החקעשיתית. אנו בוראים עולם חדש ומקורי, הדמיון תופס את השלטון".

מדע ושלטון

המדע מעודד במכוון את הקונפורמיזם בגלל המבנה ההיררכי שלו, ובכך נכשל בתפקידו כקטליזטור בהתפתחות האנושית, והמפלס היחיד שנוחר לאדם היומיומי הוא הדמיון, בשדות הציד הנרחבים של הדמיון אין קיימים כל סייגים פרט לאלה שהצבנו לעצמנו.

גם כל המבנים השלטוניים שידע האדם עד היום היו במהותם שיכפולים האחד של השני, עד שהיום לא היה זה מוזר לומר ש"הקומוניזם הוא האנפיוס להמונים".

כל היררכיה שלטונית שיצרנו עד היום הפכה במהרה למסרה בפני עצמה, בעוד שלמעשה נוצרה למען האדם, ובשאנחנו מביטים בכיוון שבו הזמן זורם קדימה אנו עוצמים עיניים ומביעים משאלה שהאדם בעתיד יוכל לאלגן את חייו החברתיים כך, שלא יהיו לו למבשול כפרט. האדם הפך למוסרי מדגש שאכל מפרי עץ הדעת ושערי הטוב והרע נפתחו בפניו: "הן האדם היה כאחז ממנו להבדיל בין טוב ורע, ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וחי לעולם". בכיוון אחד של הזמן מצאנו את הנצח, כלומר המצאנו את ההיסטוריה.

ובכיוון השני - העתיד - אנחנו עדיין מהפשים, אבל אל תשכחו, אנחנו רק בשניות הראשונות שלנו על הבמה.

האושר והתורות העתיקות

כל יום עם היולד שחר חדש על הכדור המצחיק הזה, נוצרת תורה חדשה שאם תאמץ אותה מובטח לך שיקרו לך לפחות שלושה דברים:

(א) תשמע צלצול פעמונים נפלא. (ב) טעם דבש יעמוד על לשונך (ג) אור גדול יגהה בעיניך.

בכל אחד מאתנו מסתתר סידהרתא קטן וחנוק, תנו לו צ'אנס. הבעיה בכל התורות הנפלאות האלה שהן פוסלות אחת את חברתה על אף היעדים המשותפים.

הכל הבל הבלים אמר קהלת. בכל אחד ואחד מאתנו טמונה היכולת להשיג בעצמו את השלום והבטחון העצמי, בדרכו הפרטית המיוחדת לו. אז תתחילו לחפש, כל הדרכים כשרות ונכונות.

בית אבי

במסגרת הנושא המרכז שהתקיים השבוע בבית הספר היסודי על "הילד היהודי", טפחה לנו אסתר על בית אביה בעירה בפולניה והנה סיפורה :

ראיתי אתכם במסיבת הסיום של ביה"ס. כה יפה שחקתם, שרתם ורקדתם! עכשיו אני רואה אתכם בכחה, כלכם מסודרים, שמחים ומקשיבים. ואני נזכרת בילדותי אני. כמה שונים היו אז הדברים! הרוצים אתם שאספר לכם עליהם?

נולדתי בעירה קטנה בפולין ושמה ינובה. כשאני משווה את ינובה, העירה שלנו בפולין לכפר הנשיא, אני יודעת שהיא היתה מכדערת. בעירה שלנו היו כ-2-3 רחובות וכמה סמטאות של אבנים. הבתים היו נמוכים ומוזנחים והגגות היו או מרעפי עץ או מקש. על יד הבתים לא היו גינות, לא עצים ולא פרחים, רק חצר שבה טילו עופות, חרנגולות, ברווז, או ארז שהיו מפסמים אותם לפסחו, או עז. לפעמים חזיר של שכן נוצרי היה מבקר בחצר ומחטט באשפה. (חזיר - היה אסורה - טרפה ליהודים).

בפנים הבתים - הקירות היו מסוידים. לא היה עליהם שום קשוח ולא תמונות. רק מזוזות על כל דלת. הרהיטים היו פשוטים ומעטים - מטות שהמזרונים^{היו} מולאים קש, שולחן וספלים ארוכים. לא היה לנו לא חשמל ולא גז. השומשנו בנרות או בעששית ונפט.

ביתנו היה בקצה העירה. על יד הבית היתה באר שהיתה מספקת את המים לכל העירה. תושבי העירה היו באים עם אסל ושני דליים על כתפיהם, ושואבים את המים מן הבאר. לא רחוק מן הבאר היתה טחנת רוח. שהיתה טוחנת את החטה ומספקת את הקמח לאפית הלחם, החלה והעוגות של העירה. היתה גם טחנת מים בעירה. טחנה זו היתה ע"י נחל בקצה השני של העירה והפקידה היה דומה לזו של טחנת הרוח לסחון את החיטה לקמח.

היתה לנו משפחה גדולה ואמא היתה אופה את כל הלחם לכל המשפחה לכל השבוע. הלחם היה שחור, 6 ככרות גדולות ועגולות, ככר לחם לכל יום חוץ מיום השבת עת אכלו רק חלה.

לאפיה, ביסנול וחימום השתמשו בעצים. אכר מכפר סמוך היה בא בסוס ועגלה מלאה קורות עצים ומוכר אותם ליהודי העירה. החנורים בעירה היו לגמרי אחרים מכל שארם יודעים. לנו היו שני חנורים. אחד גדול מאד כעין כבשן, בנוי מלבנים בקיר המטבח. בו אמא היתה אופה את הלחם, החלה, העוגות והיתה שמה בו גם את הצ'זלנט (ארוחת צהרים לשבת) שלנו ושל השכנים.

המשך בעמ'

המשך "בית אבי"

ביום הששי אחרי האפיה היה נכנס הצ'ולנט לתנור והיה נח שם עד למחרת בשבת, אחרי תפילת שחרית כשמשפחתנו ובני המשפחות של השכנים חזרו מבית הכנסת, הוציאו הצ'ולנט מן התנור. ילדי השכנים היו באים ואוספים את הסירים לבתיהם. התנור השני, בנוי מלבנים וחרסינה ומרובע היה במרכז הבית. היו לו 4 קירות, קיר לכל חדר בבית והיה מחמם את כל הבית בחורף.

החורף בפולין היה חריף וארוך. כפור ושלג היו מכסים את הרחבות, החצרות, את גגות הבתים והיה מונח עד לפני פסח. יש שלג רב נפל בלילה וכסה את החלונות והדלת שאי אפשר היה לפתוח אותה בבקר. אז אבא הוכרח להשתמש בגרזן ובכח כדי לפתוח אותה ולעשות שביל לבני המשפחה.

הבתים היו קטנים וצרים והמשפחות היו גדולות, אבל למרות הצפיפות היו לפעמים מחזיקים עופות בבית. במטבח אצלנו, באותו הקיר שהיה בו התנור הענק, למטה, היה כעץ לול או מגילה, בה אמא היתה מכניסה תרנגולת שחטלה את ביציה. היתה לנו דפת וברפת פרה, הפרה נתנה לנו חלב שממנו עשו את החמאה ואת הגבינה. כשהגיע זמנה של הפרה להמליט וחזמן היה בחורף, היו מכניסים את הפרה בפנים הבית ואנחנו הילדים צפינו לעגל בשמחה.

ההורים אהבו, דאגו ושמרו עלינו אבל לא היה לנו חפש כמו שיש לכם ילדים. דרשו מאתנו שנהיה ילדים טובים, מנומסים ורחמנים לבני אדם וכל בעל חי. אסור היה לנו לשחק אתם או להביא אותם הביתה. יש שנער חפץ צפור או פרפר בכובעו (כסוי ראש הכרחי היה מנער ועד זקן) ואם מבוגר, הורה או אחר ראה זאת היה מוכרח לשחרר אותם. גערו ויש שהרביצו לנערים.

כלבים?! אסורים היו מכל וכל. כלבים - לילדים יהודיים? אסור אפילו להתקרב אליהם זה היה נאה רק בשביל הילדים הנוצרים שהיו משוטטים בחוצות עם כלבים ומשטים אותם שיתנפלו ויפחידו את הילדים היהודיים. על ילדים יהודיים אמרו, היה ללמד תורה, מצוות דרך ארץ ולהיות לדוגמא לילדי הגויים. לשם כך קיים ה"חדר".

החדר היה בית-הספר^{דאז}. הוא היה רק בשביל נערים. הנערות היו מקבלות את חינוכן בבית. בילדותי - עד גיל 11, לא היה חינוך חובה, או חינוך הינס בעירה. החדר היה בית הספר לנערים שבשבילם ההורים שילמו שכר לימוד. החדר, היה החדר הראשי של המלמד ומשפחתו היה זה חדר לא גדול. ריח של טחב נדף מקירותיו. מספר מקומות הישיבה היה מוגבל והנערים היו צפופים ועצובים. המורה - המלמד או ה"רבי", שנקרא אז היה בעל פנים קודרות וזועפות ובידו החזיק סרגל שהיה משתמש בו כדי להרביץ בחלמידיו, כשלא הקשיבו או לא הבינו את אשר לימד אותם.

מה לימד אותם?! על התלמידים-נערים בגיל רך - 4-5 היה ללמוד לקרוא את האלף-בית, את התפילות ואת המקרא. השיטה של הרבי היתה שינון אין סופי של כל ילד בנפרד. וגם במקהלה של כל אות וכל מלה ולתרגם אותה ביידיש שהיתה אז השפה המדוברת של היהודים - יהודי פולין - ויהודי העירות בפולין.

לדוגמא: הפסוק: "ויאמר ה' למשה לאמור" זה נשמע בחדר ככה: ויאמר - האט ער געזאגט.. ה' גאט ... למשה... צו מיושען לאמור.. אזיו צו זאגען..

המשך בעמ'

המשך בית אבי

לילדים קטנים בגיל רך ללמוד ולזכור כל אות וכל מלה בלתי מובנת להם, היה מאמץ גדול. לא היו להם ספרי למוד עם תמונות, סיפורים ואגדות שיש להם. ומשחקיהם היו אסורים. ובכל זאת, אם כי זה לא יאומן לנו היום – אז זה הילדים בגיל 5 ידעו לקרוא בחמש, אם כי לא הבינו את אשר קראו. וידעו לקיים מצוות.

בי"ס שני היה בעירה ושמו תלמוד-תורה. בי"ס זה היה רק בשביל ילדי העניים ובשביל יתומים. את שכל הלמוד בשבילם שלמה הקהילה היהודית או ביה"כ.

החגים – לא הכל היה רע ועצוב בעירה. היו גם זמנים שהיינו שמחים ונהנים ואלה היו החגים. החגים היו מלאי שמחה ותענוג. החגים או הימים הטובים, שנקראו אז היו ימי מסיבות. ביקורים ומאכלים טובים. החג החשוב והקדוש ביותר היה יום השבת.

השבת – היתה הכלה והמלכה של השבוע. יום השבת היה יום של מנוחה לכולם. אסור היה לעבוד, להיות רעב או עצוב. ההורים שלנו ואנחנו הילדים היינו גם דואגים לעניים. לאלה שאין להם היכולת לקבל את השבת בשפע ובשמחה. (כאשר הנערות היו עסוקות בבית ועוזרות לאמא) הנערים היו פטורים מן החדר ביום ששי בצהריים והיו נשלחים לבתי העניים עם חבילות מזון וכסף.

מהכנות לשבת החלו ביום ששי בבקר השכם. הבית קיבל צורה חדשה וחגיגית. אנחנו הילדים היינו מרוחצים, מצוחצחים ולבשנו בגדי שבת. הריחות של החלה הטריה, העוגות ומאכלי השבת היו משכרים.

בבתי העירה לא היו לא אמבטיות ולא מקלחות. אותנו הקטנים היתה אמא שמה בחבית (עגולה ושטוחה מעץ), מרחיחה מים וממלאה את החבית. רוחצת אותנו, חופפת את ראשנו ומורחת נפט על השערות נגד כינים. אבא והנערים היו הולכים לבית המרחץ הציבורי שבעירה. לשם הם היו נזעקים ע"י השמש. זה היה נשמע ככה: "יודען איך באד אריין!" (יהודים לבית המרחץ). אותו שמש ובאותו נוסח היה מזעיק את הקהל לבית הכנסת: יודען איך שול אריין! (יהודים לבית הכנסת! עת להתפלל). לא בכל בית היה שעון, לא הרבה ידעו להבין ולקרוא את הזמן על השעון. שעוני יד בודאי שלא היו – השמש היה השעון.

בערב שבת רק אבא והבנים הלכו לבית הכנסת. אנחנו הבנות נשארו עם אמא ועזרנו לערוך את השולחן כיד המלך, להדליק את הנרות ולברך עליהם והיינו מחכות לקבל את אבא והאחים בשובם מבית הכנסת.

אבא תמיד הביא איתו אורה לסעודה מבית הכנסת. היה זה מנהג בעירה לדאוג שלא ישאר יהודי שאינו יכול לקבל את השבת כנהוג.

המשך בעמ'

המשך בית אבי

האורחים יכלו להיות בחורי ישיבה, חיילים, סוכנים או סוחרים שלא הספיקו להגיע לביהם לפני בוא השבת והם באו לביה הכנסת להתפלל והיו מוזמנים לבתי העירה.

והסעודה - סעודת ערב שבת המיד היתה טעימה ומלווה בשירה וזמירות ושמחה, כל יום השבת היה נהדר. בבקר ביקור של כל המשפחה בבית הכנסת. אבא והנערים למטה. אמא והבנות למעלה בקומה השניה.

אחרי תפילת שחרית, שיבה הביתה כולנו יחד. סעודת הצ'ולנט, השמן וברכת המזון. אחה"צ ההורים נחו ואנחנו שיחקנו בשקט שלא להפריע למנוחת הורינו. שלש הסעודות, אח"כ שוב בית הכנסת למנחה ומעריב. ההבדלה. אבא ברך על היין וקיבל את השבוע. יש שהיו גם רגעים מדאיגים שקלקלו את שמחתנו. זה קרה כאשר הרבי היה מוזמן לתה והיה בוחן את תלמידיו בפני ההורים. יש שנכשלו והתוצאות היו עצובות. למחרת חיכה כבר הרבי לתלמידו, פניו זועפות והסרגל בידו..

החגים היו מביאים אור ושמחה לחיי אנשי העירה ובמיוחד לילדים. כל חג ויופיו, כל חג והקסם שלו. החג המרגש ומרתק ביותר היה חג הפסח. חג הפסח היה מביא את בשורת האביב, את הציפיה להיות פטורים מן החרד והרבי, לכמה ימים. לחג הפסח קיבלנו בגדים חדשים, נעלים חדשות וכובע חדש, לנערים. ההכנות לפסח התחילו שבועות לפני החג והיו קדחתניות. פעולת הנקיין והכשרות - כל בני המשפחה לקחו חבל בה. הרהיטים הוצאו החוצה כל פינה היתה משופשפת ומצוחצחת, עשו יין מצמוקים! - שנקרא מעד. הכינו חבית של סלק לבורשט. ואפית המצות - איזה כיף לילדים!

ההתלהבות וההתרגשות הגיעו לשיאן. לפני פסח היו מקימים בעירה חנור גדול ענקי ובו אפו את המצות לכל תושבי העירה. כולם נסעו פעולה. אלה שהביאו את הקמח.. אלה שיצקו את המים.. אלא שלשו את הבצק.. ואלה שגלגלו את המצות וכו'. בדיקת החמץ ושריפתו גם זה היה מעניין. ולבסוף הסדר הנפלא עצמו. איזו שמחה! השולחן הערוך.. קריאת ההגדה.. הקושיות.. הכוסות.. והעיקר הכוס או הגביע של כסף בשביל האורח החשוב של הסדר - אליהו הנביא. הדלת היתה נפתחת. הס.. שקט.. אנחנו החזקנו את הנשימה.. עיפ"ם.. חצי ישנים וקצת שכורים מן הכוסות היינו בטוחים שראינו את אליהו הנביא נכנס.. ולוגם מן הכוס..

ל"ג בעמר - היה גם חג שמח בשביל הילדים. היה זה יום אחד בשנה שהיו פטורים מן החרד, ויוצאים ביחד עם הרבי, לטיול ולפקניק בשדות. כל נער היה מביא מביתו חבילה ממיטב המזון וממתקים וכולם אכלו משל כולם. הילדים שיחקו בחוץ הטבע כאוות נפשם, ירו בחץ וקשת והרבי נח לא כעס ולא הרביץ. וככה כל חג ויופיו כל חג והקסם שלו. אבל אין זמן לספר לכם על כולם. בהזדמנות אחרת.

חברות

הוצאות

יום ההתישבות עליון

התוכנית לסוף שבוע זה:

יום ששי: (11.7)

פתיחה חגיגית של מגרש הטניס
4.00 אחה"צ

תערוכת תחביבים
בערב במועדון

מסיבה - *שירה בציבור: "שירים שלא
נס ליחס!"
*שניצלבורשט - "קצת היסטוריה,
קצת נוסטלגיה"
*ריקודי-עם עד אור הבקר!
9.15 בחדר האוכל
יום שבת: (12.7)

עשרים שנה לבריכת השחייה:
פיקניק משפחתי 12.00 בצהריים
בלט על המים

חג שמח ובילוי נעים!

וצוד על יום ההתישבות...

לקראת הפיקניק ביום שבת: החברים
מתבקשים לעיין בלוח שליד לוח
המודעות (מחוץ להספקה לשעבר).
שם תמצאו רשימה של המשפחות ומספר
השולחן שאליו כל משפחה שייכת.

שתייה קרה תימצא בפביליון.

ובקשה אחת: נא לבדוק בתום
הארוחה שכל השטח מסביב נקי מכל
פסולת, למען המשך הידור ברכתנו
בת ה-20! בתודה מראש.

קבלת שבת

בחודשים יולי-אוגוסט רבה התחלופה
בקיבוץ: אורחים באים והולכים.
חברים יוצאים לחופש, ילדים לקיטנה,
למחנה ולביקור קרובים.

לגבי קבלת השבת, השאלה היא:
"להיות או לא להיות?" התשובה
בהחלט כן! אך דרוש שחוף פעולה
מצדכם בצורה הבאה:

א. לרשום ברשימה את כל מי שנוסע
וכל מי שחוזר ו/או בא לבקר.

ב. לא "לבלף" ברישום ולהחשיב את
"ב" שבא לביקור במקום "א" שנסע.
אני ודאי אראה או אשמע על כך
ממישהו ש"א" יצא, ואקח את מקומו.

ג. קבלו ללא בעיות מיותרות את כל
מי שרשום שצורף לשולחנכם.

יקרה שיהיו אוכלים שדורך כלל לא
יושבים בשולחנכם, אך יצורפו באותו
השבוע. עזרו להם לצוא מקום מבלי
ש'פריעו ליושבים הקבועים (למרות
שזאת קצת בעיה לפעמים).

על מנת להצליח במשימה ולא לבטל את
קבלת השבת בחודשים אלה, אאלץ
להעפיר חברים לשולחנות אחרים.
אנא קבלו זאת ברוח שבתית וטובה.

שבת שלום ולהתראות,

נטע

נ.ב. אקשיב לכל בעיה ובקשה, אך
עדיף לא בדיוק לפני הטקס עצמו
ולא בזמן הארוחה. תודה.

בקשות מן האלמנט החדש

הנני מבקשת - בשם כל הציבור, המשתמש, נהנה ועדיין גאה במרכז הציבורי שלנו - להקפיד בדברים הבאים:

(1) אופניים

(א) המתקנים מיועדים בראש וראשונה לאופניים של חברים, הבאים לאכול, לסדר סידורים וכו'. ז.א. לזמן הנייה בלבד - לא לשם אכסון. ליום שלם. לכן, הורים מתבקשים להסביר זאת לילדיהם, שלא ישאירו את האופניים הקטנים בסביבת חדר האוכל בכלל.

(ב) העמודים בנויים לשם תמיכת התקרה ולא לתמיכת אופניים. האופניים שנוסעים ליד העמודים מקלקלים את הצבע, הנוף, ומהווים מטרד במעברים. תמיד יש מקום לחניית אופניים למעלה מול המדרגות - במרחק דקת נסיעה בלבד!

(2) אין להשאיר סנדלים, נעלי עבודה, גרביים, כביסה, כלים וכל חפץ אחר על הספסלים או במקום ציבורי פתוח אחר. זה לא אסתטי, ועל פי רוב, הדברים נשארים שם - עד שעובדי הסניטריות מסלקים אותם.

(3) הכלים וחומרי הניקוי במחסן הסניטריות (חדר הקיטור הישן) נחוצים לנו יום-יום. הנכם מתבקשים, ככל לשון של בקשה, לא להוציא, לשאנל או לקחת מכל סיבה שהיא - אף פריט משם.

(4) ואחרון, אחרון - אנא, שמרו על הנקיון במקום! ניתן להחזיק אותו פחות או יותר במצב המניח את הדעת - אבל - רק בעזרת הציבור כולו. אין צורך לזרוק בדלי טיגרים וגפרורים על הרצפה. יש פחים ומאפרות... אבל גם אין צורך לפרט הלאה, כי הדברים ברורים לכולנו.

בתודה ולהתראות בין העמודים.
המטאטא החדש,

אלזה

אנו משתתפים בצערם של ג'רמי
ומשפחתו על מות אביו

ס פ ר י ם	ח ד ש י ם	ש ה ג ז ע ו	ל ס ז ר י ה
רום, מ.	אי הקליפסו		בחדש יוני
ואי, מ.	עמק הסהר הקטום		רומן רומנטי
לורנס, ד. ה.	בנים ואהבים		" "
רון-פדר	החלוצים - חלוץ התקשורת		רומן
בלייק, ג.	הזהב השחור		רומן
ד. בגלי	נמר השלג		" "
ג. ביוואן	שולי גן עדן		רומן רומנטי
א. גרהם	המחזור האלמוני		" "
ש. דוגלס	אהובי הרופא		" "
ר. היינלין	נתיב התהילה		מדע דמיוני
פ. זיגמונט	זיקנתה של מכשפה		רומן
ק. הווארד	פרשת דמשק		" "
ז. סוזן	היכן אתה אהובי		" "
י. בשביס-זינגר	בית הדין של אבא		רומן רומנטי
א. אשטון	גן האהבה שברקיע		" "
"	הנהר הכסוף		" "
ג. דונלי	הבחירה הנועזת		" "
פ. קיד	חלום שנחגשם		רומן
ד. שיל	ההזדמנות האחרונה		בלש
ר. מקדונלד	היפהפיה הנמה		רומן
א. היילי	מתח גבוה		" "
ה. רובינס	יום אחר, שנה אחרת		" "
ג. מארקס	סתיו של פטריארך		" "
ג. ד. מופסן	טואן		" "
ג. גריין	הגורס האנושי		" "
ל. רומליה	אהבה נסתרת		רומן רומנטי
מ. הילטון	מגע הקטיפה		" "
א. המפסון	כלה ליום אחד		" "
ב. נילס	אהבה בלבן		רומן
י. גלאי	מים ביד		" "
י. קניוק	הגנב הנדיב		" "
ס. קיפרטון	מרדף הדמים		" "
מ. קורי	הכללה		" "
ב. תמוז	ריחו המר של הגרניום		" "
ח. גורי	מי מכיר את יוסף ג.		שואה
א. פיאלקוב	לקח תל-חי: ההתישבות וגבול ירדן		רומן
"	בימי כליון ומרד		" "
ר. לינדסי	אירוסין בכותרת		קיבוץ
ש. קרבן	גאות בחצות		ביוגרפיה
מ. בובר	יחיד וחברותא		
ע. אילון	שעת האפס		רומן
ש. יפתח	טילים ורקטות בלוחמה המודרנית		שואה
י. צבירי	השכונה שלנו		ישראל
זלור	מבעד להלון ביחי		" "
א. אבישר	בית בירושלים		היסטוריה
הבר-יערי	שנת היונה		טיים-לייף
ע. זרטל	זמנים		
ג. מולנר	ההרים		

ח ד ש ב ח ד ר ה ע י ל חדש

מבחר מאמרים על יצירתה	ל. גולדברג
קובץ חשובות לבחינות בגרות בביוולוגיה	ר. אילן
הרמב"ם - הלכה ופילוסופיה	ד. הרטמן
התאמת בעל-חיים לתנאי מדבר	ב. שולמן
תולדות ארץ ישראל	י. רפל
גיאולוגיה בפטיש ישראלי	ע. מזור
עיונים באורחת הזמן והחברה הישראלית	נ. רוטנשטרייך
חקרי התקופה החשמונאית	י. אפרון
מבוא לכלכלה	מ. אונגר
גיאוגרפיה איזורית של המזרח התיכון	ג. ביגר

§ § § § § § § § § § § § § § § §

מ ו ד ע ו ת מ ה מ ר פ א ה

בקורי חולים

לפעמים חבר צריך תחבורה להגיע לרופא.

1. אנו רושמים בספר התחבורה (שבוע מראש) כל דרישות בריאות.
 2. אנו מוסרים (שבוע מראש) לסדרן העבודה רשימת נהגים דרושים.
 3. א.על החבר לגשת לסדרן תחבורה בערב לפני הנסיעה כדי להבטיח את התחבורה הרשומה.
- ב.על החבר לגשת לסדרן העבודה יום (או ערב) לפני הנסיעה כדי לברר מי הנהג. הסדרן הנ"ל גם יפה כלפי הורים. הבנים אחראים לגשת לסדרן התחבורה ולסדרן העבודה ערב לפני הנסיעה.

נסיעות (לחופש, מתנה, קייטנה)

כדי להבטיח טפול בקופת-חולים (בלי בעיות?) במידה וחבר זקוק לכך, עלינו להצטייד בפתק מהמשק. לכן:

1. חבר מתבקש להגיש בקשה מראש.
2. מטפלת צריכה להגיש את רשימות הילדים מהמשק (כמובן לא 5 דקות לפני הנסיעה).

אפשר להכניס הודעה בתא-הדאר 102 עבור נסע או להשאיר פתק על השולחן של נסע.

החוגים המונחים

בסוף חודש אפריל התחלנו בפעילות כללית ורחבה, על מנת להתמודד כחברה עם בעיית הסמים, שהשימוש בהם מסתנן מפעם לפעם לתוך הקיבוץ. המטרות העיקריות של הפעילות הזאת הן ליצור אווירה מתאימה כחברה המאפשרת התייחסות והדברות חופשית, גלויה ועניינית לנושא בין כל החברה, וכן יצירת קונסנסוס רחב ככל האפשר ביחס לדרכים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הבעיות כאשר הן מופיעות בתוך יומויותינו. תחילת הפעולה היתה הסיבוב הראשון של חוגי בית, בהם נידון הנושא: "אני והסמים". ז"א מה היו יכולים להיות המניעים האישיים שלי להשתמש בסמים, וכך מה הן הסיבות לכך שלא הייתי משתמש בסמים בשום אופן. השתתפו כ- 150 חברים. ההחלקה ל 10 חוגים. כולם התבטאו תוך התייחסות אישית שלהם לנושא הנידון. מתוך הנסיון הזה ראינו שחברים רבים מצאו שניתן לחשוב ולדבר על הנושא מנקודת התייחסות אישית הן לחיוב והן שלילה, מבלי להרגיש במידה מופרזת ומבלי לגרום להתרגשות יתרה אצל השומעים. חשיבות התרגיל היתה בין היתר, שכל הנוכחים התבטאו וכל המשתתפים לא רק שמעו אלא באמת הקשיבו לנאמר. ההרגשה הכללית היתה שאמנם נפתחה דלת להדברות ולהקשבה שהתנאי יסוד לכל דיון וליבוץ של בעיית חברתית כגון זו של הסמים. בלעדי תנאי ראשוני זה, אין החברה יכולה לגבש לעצמה דרכים נאותות לטפל בבעיה.

השלב הבא יהיה קיומו של הסיבוב השני של חוגי בית ביום שישי 18.7.80, בהם החברים יתבקשו להתייחס לנושא: "הקיבוץ והסמים". מתכונת החוגים תהיה דומה לסיבוב הראשון, אך החוג יהיה יותר חברים ייפגשו עם חברים שונים מהפעם הקודמת, וכן תהיה רוטציה כלשהיא בין המארחים והבתים בהם יתקיימו החוגים. הזמנות אישיות עם הפרטים של החוג יופיעו בתאי הדואר של כל החברים במשך הימים הקרובים, ואם מתוך טעות טכנית כלשהיא, דילגנו על מישהוא, אנו מבקשים סליחה על כך מראש ומבקשים לפנות אל החתום מטה על מנת לשבץ את כל הנשכחים בחוגים בעוד מועד. בשלב השלישי תתקיים הרצאה על ידי מנהל הפרויקט הזה, הפסיכולוג דוד גריין, שהוא יועץ לתנועה הקיבוצית בנושא הסמים.

לאחר מכן יתקיים חוג בית שלישי שבו יידונו הדרכים בהם החברים חושבים שיש לנקוט על מנת לטפל ולהתמודד עם בעיית הסמים בקיבוץ, בצורה אפקטיבית ויעילה. ברור איפוא מכל האמור כאן, שהצלחת הפעילות הזאת מותנית לחלוטין בשיתוף פעולה מירבי של החברה, הן מבחינת השתתפות מלאה בחוגים ובהרצאה וכן בגיבוי ובעידוד למנחים המנסים לארגן ולהעביר את הפרויקט החברתי הזה עד לסיומו. אם נצליח בכך יהיה זה הודות להשתתפות המלאה של כל החברה, וזכרה של פעילות זאת יהיה הסיכוי למצוא דרכים לטיפול יעיל ואנושי בבעיה קשה המטרידה את חברתנו מדי פעם.

לכן להתראות ביום שישי 18.7.80.

שמאל חצור

בשם כל המנחים והמארחים.

PARENT'S NEWSLETTER

10/7/80

Once again we have a full weekend with the celebration of the 32nd birthday of Kfar Hanasi. The program is as follows:-

Friday 11/7/80 4:00p.m

Opening celebration of the new tennis court.

Exhibition of hobbies, (handicrafts etc:) in the moadon

9:15 p.m. A party in the dining room.

Saturday 12/7/80 Lunchtime picnic by the pool. Recitals in honour of the 20th year of the swimming pool.

Birth

Congratulations to Mairav and Didi Rosenberg (nee Ehrenberg), on the birth of a son. Mazel tov also to the brand new grandparents Becky and Eric and all the family.

Health

Lennie Yodaiken is hospitalised in Nazareth following surgery. He is expected home very soon. We wish him a speedy recovery.

Ossie Edelstein returned home from the hospital looking well. No doubt he will be back at work in the not too distant future.

Thank you

The health committee wish to thank Simon Schayngesicht for the donation of the television set of his late mother---Lily**, to the "Heder Holim".

Tuesday 15/7/80 Esther Phillips will be celebrating her---80th?--- birthday with a party in the moadon. Mazel tov.

Condolences

Our deepest sympathy to Avi Netzer and family on the death of his mother.

We join Marga, Jeremy, Moira Gruenberg and all the family on the death of Kurt, after a long illness. . . ,

Also Hospitalised - Tommy Amit - in ~~Baffa~~ - following surgery.

(2)

Birthdays and Anniversaries

Micky Hiatt	13/7	Micheal Doarc	15/7
Shifra Schwartz		Inge Segal	
Riva Ben-Nathan	14/7	Esther Phillips	
Raymonde Gutter		Ariel Cina	
Harold Wallach		Moshe Gershman	
	Ruth Marks	16/7	
	Tzila Maser	17/7	
	Iris Ben-Haim	18/7	
	Julia Nitzan		
	Marion Gershman		
	Doron Chhon		
	Lavi Ben Zvi		
Annette and Haim Maayan	13/7		
Becky and Eric Ehrenberg			
Yael and Eddie Neminov	16/7		
Jeanette and Levi Genislov	19/7		

Congratulations to all

Shabat Shalom.

אל ראש ההר אל ראש ההר
הדרך מי יחסום לפדורי שבי
מעבר הר אין זה ממבר
רומזת לנו ארץ צבי.

העפילו! העפילו!
אל ראש ההר העפילו!
אחים עלו! אחים עלו!
לב מי ירח יחת מאבן נגף?
צעד עשו - ראה תראו -
אנו פי שנים אז נשגב.

למולדתי הבאת אותי
בים גלים וקצף,
אשק תרניך, אניתי,
ולא אשכחך לנצח.
פקד ד' פנה ציון הנדחת,
הוי מה נעים שבת אחים גם יחד.

ארצה עלינו.
כבר חרשנו וגם זרענו
אבל עוד לא קצרנו.

אנו באנו ארצה
לבנות ולהבנות בה
ל ל ל ל....

אנו באנו ארצה
לבנות ולהבנות בה
ל ל ל ל....

נבנה ארצנו ארץ מולדת
כי לנו, לנו ארץ זאת.
נבנה ארצנו ארץ מולדת
זה צו דמנו, זה צו הדרור.
נבנה ארצנו על אף כל מחריבנו
נבנה ארצנו בכח רצוננו,
קץ עבודת ממארת,
אש חרות בוערת
הוד תקוה מזהרת
בנו יסעירו הדם, צמאי חרות
קוממיות!
נצעד באון לקראת שחרור העם!
נקום נלכה יחד קדימה.
נוסיפה כח עוז נגביר.
נקום נלכה יחד קדימה
תקות עם נצח דרכנו תאיר.
כולנו אנו דגלי מחנה פוסע,
כולנו אנו צלילי שיר דרור בוקע
ומדינה פורחת לאמה ניצחת
פה נקימה יחד בית לבני עם עולם
ובצעד און, ובבטחון
נצעד בעוז לקראת שחרור העם !!

עוד נשובה אל נגון עתיק-
והזמר ייך ויערב.
עוד גביע משמר נשיק, נשיק,
עליזי עינים ולבב.

טובו, טובו אהלינו,
כי מחול הפציע.
טובו, טובו אהלינו
עוד נשובה אל נגון עתיק.

חולצה כחולה, חולצה כחולה
והיא עולה על כל העדיים.
חולצה כחולה והיא עולה,
תמשוך לבם של כל הפועלים.

סובבוני להט, אש בוערת,
רקדו לי שיר יחיד,
זה הזמר, זה ואין אחר עוה,
אין אחר עוד לתמיד.

טוב הזמר עד אין סוף,
לא יחס, לא יחלוף
בלבבנו הקודח
מתלמים ומירה.

לילה, לילה, לילה ובשקט
מתלקח המחול,
כל חיינו אבוקה דולקת
למחר ולאחמול.

סב נטבה עד אין סוף,
לא יחס, לא יחלוף
מלילנו הזורח
המחול המתלקח.

הי, הי, הי נעלים
כלי סוליות - נעלים,
והאבן צורבת את הרגלים,
צורבת, צורבת, צורבת.
אין דבר, אין דבר,
חלוץ בנה, בנה ירושלים, בנה !

כובע של קש וחולצה ממש
על הגב קרוע, בלוע
זה לא נורא -
כלום לא קרה

צחק בקול פרוע - חה, חה.
אמת ואמונה - ה, ה,
עצה זו הגונה, ה, ה
זרוק הכל לעזאזל
ובקול שמחה

צחק בקול פרוע - ה, ה.

ערב של שושנים
נצא נא אל הבסתן.
מור, בשמים ולבונה
לרגלך מפתן.

לילה יורד לאט
ורוח שושן נושבה,
הבה אלחש לך שיר בלאט
זמר של אהבה.

שחר הומה יונה,
ראשך מלא שללים,
פיך אל הבקר, שושנה -
אקטפנו לי.

הי, ציוניוני הדרך,
אבנים לבנונות.
טוב לשוט - תרמיל על שכם
אל בלי אן, הרחק לנדוד.

בין אילת ומטולה,
שם עיפתי ראש.
פרח-חן לקטרף הפצתי
וננעץ לי קוץ בלב.

הי, ציוניוני הדרך.....
את היקום פתאום-לפתע
ערפילים הליטו לוט.
כחל מרחב גדלו ממני
שתי עינים כחולות.

הי, ציוניוני הדרך.....
בין אילת ומטולה
תרמילי נפל בגיא.
יד רכה שם בליל חשך
גזזה מחלפותי.

הי, ציוניוני הדרך.....
אבנים לבנונות.
לא אצא עוד, לא אפליגה
אל בלי אן, הרחק לנדוד.

יה חי לי לי, העמלי.
עורר, אחים, אל חנומו,
לעבודתכם אנא קומו.
יה חי.....

העולם עומד על עבודה,
הריעו שירו בקול תודה.
יה חי.....

העבודה היא חיינו,
מכל צרה תוציאנו.
יה חי.....

שורר, הביטו וראו
מה גדול היום הזה.
אש יוקדת כחזה
והמחרשה
שוב פולחת בשדה.

אז, מכוש, טוריה וקלשון,
התלכדו בסערה.
ונדליקה שוב,
שוב את האדמה
בשלהבת ירוקה.

רוך קלוח בצנור
צנורות - עורקי הנגב
זה דרכו של המזמור
מן הבוץ אל הרגב
יעלו מימי תהום
משאבה אומרת: לחם
נגב, נגב מה מיום
נגב, ממטרות עליך!

סובי סובי ממטרה
לפזר פניני אורה
סובי והתיזי מים
עץ יריע בשדרה
אדמה תתן פריה
באין גשם משמים.

המרחב כולו נצודי
צנורות פרשו הרשת
והנה סימן ואות
בטיפין נראית הקשת
ברית הפרח והניר
ברית השקט והזמר
ממטרה - שירך הוא שיר
רנני הו עד אין גמר.

סובי, סובי.....

שושנה, שושנה, שושנה

ירח נישא אל ענן

כמוהו אליך שושנה

בית עוד יפליג קפיטן.

היה ים סוער התורן חרק

חרטום הספינה כמעט ונשחק

אך יוסקה על כל הענין התגבר

וזמר עליז כה זימר

שושנה

היתה זו פיגורה מאד עלובה

עת שמוליק הגון לקפריסין הובא

אך עת גם ישב מאחורי הגדר

הוא זמר עליז כה זימר.

שושנה

מסע הימים הגיע לטרף

ספינות עם ג'מעה הגיעו לחוף

ואז אל שושנה כל איש הסתער

וזמר עליז כה זימר.

שושנה

האש מפצחת זרדים בדממה

מחיר הקפה בפינג'אן

ספור נספר גם ספור גם נשמע

חדש וכמובן גם ישן

אם יש מן צ'יזבאט

אשר איש משום מה

איננו יכול עוד לשמוע

ישנם עתיקים שילנם משומר

נקטיב אליהם מבלי נוע.

הרוח רועשת גחלת לוחשת

וליל עלינו ירד

מערב עד שחן ספר לנו אחת

ספר נא ספר נא צ'יזבאט.

נזכור את מסע הפלוגה במדבר

ואורם צלקות על ההר

נזכור את אותה זחילה לראדאר

נזכור איך אחד לא חזר.

אך יום עוד יבוא

והאש עוד תלהט

וסהר ישוט על ביחנו

וסביב המדורה קצת צ'יזבאט

קצת צ'יזבאט, אולי יספרו גם עלינו.

הרוח רועשת

הרוח נושבת קרירה

נוטיפני קיסם למדורה

זכך בזרועות ארגמן

באש יעלה כקרבן

האש מהבהבת

שירה מלבבת

סובב לו סובב הפינג'אן

לה לה לה

האש לקיסם תלחש

אדמו כה פנינו באש

אם לנו הגבורת חוכן

מכל בדל ענף שבגן

כל עץ וכל קרש

ישיר אזי חרש

סובב לו סובב הפינג'אן.

לה לה לה

אני והסבתא ילכנו בצוותא

ליד מדורה בחצר

אני משתוקק לספור מרתק

והסבתא צ'יזבאט חספר.

ספרי לי ספרי לי איזו מעשיה

על אותם הימים ועל מה שהיה

והגזימי היטב סבתי

איך אומרים בעברית צ'יזבטי.

והסבתא ספרה איך בנגב שמרה

כשהיה עוד שומם ויבש

עם סטן ורמון מול צבאות ההמון

היא אמרה נתגבר, מעלש!

ספרי לי

כשהסבתא נזכרת מיד מתפארת

כיצד על כולם רכבה, איך סבא

אבנר אחריה חזר וגלה לה חמיד

אהבה.

ספרי לי

היכן הימים שעשינו חיים

ועם זוג מכנסיים קצרים,

לנצח כל דור עוד ידע ויזכור:

כן - היו ימים יקרים.

"סחתן" שספרת לי את המעשיה

על אותם הימים ועל מה שהיה

והגזמת בודאי לא מעט

איך אומרים בעברית: זה צ'יזבאט.

האם, האם, האם אמרו לך פעם

שיש לך שתי עיניים בוערות כלהבה

שאם את בי במבטך נוגעת -

אני כולי נשרף, אני נשרף מאהבה

האם, האם, האם אמרו לך פעם

שכף רגלך חופפת שיר ופסיעתך קלה,

שאם תתרחקי ממני צעד

אירדוף אחריך כמו ציד אחר האילה....

האם, האם, האם אמרו לך פעם

שקול צחוקך צלול כאגל סל על שושנה,

שאם עם ליל אזני אותו שומעת -

אני הולם עד בקר על משק כנפי יונה

האם, האם, האם אמרו לך פעם

שעור פניך משי, משי, וידך חמה,

שאם את בי באצבעך נוגעת -

מיד גופי מרגיש את רעידת האדמה

האם, האם, האם אמרו לך פעם
שבלחץ גומת החץ כל כך, כל כך תמימה,
שאם את בלי הקוץ היוך נוטעת -
אני מרגיש כיצד בי נעצרת הנשימה.

האם, האם, האם אמרו לך פעם
שעל גבך תלויה צמה כל כך יפהפיה
שאם ארצה אבד עצמי לדעת
אז רק בצמתך אבחר כחבל החליה.

יבוא היום, ועוד תשב אל מול האה,
וגם הגב יהיה כפוף כחטוורת,
ותיזכר אז בימך בפלמח,
וחספר על זאת אגב עשון מקטרת.

ומסביב ומסביב יושב הטף,
ואשחק, גם היא מופלגת בשנים,
תזיל דמעה ותקנח את האף,
ותאנח: היו זמנים, היו זמנים....

היו זמנים
אז במשלט ישבנו,
היו זמנים,
לחמנו ואהבנו....
עכשיו דבר איך להכיר
על המשלט יושבת עיר,
אולי בזכות אותם זמנים.

וחספר אזי על כבושים וקרב
והקטן בין הילדים יעיר בלחש
ובכן, זה טהא שהחיל את המצב
מסבא שכזה באמת יש נחת

ואז תראה את זרועך החשופה
ובה צלקת שהגלידה משנים
ותחין: את זאת הן סבתא אז ריפאה
נו ומאז - היו זמנים היו זמנים

היו זמנים....

וכשתמשיך ועוד תוסיף קצת לדבר
וגם מוסר תסיף בקול צרוד מזקין
פתאם הבכור שביניהם חיש יתנער
ויענה: אח סבא, מה אחא מביך

ואז חדע שזהו חולי מידבק
ואז תחשב: אולי צודקים הם הבנים,
בשעתו הייתי גם אני צודק -
אבל עכשיו? ... היו זמנים היו זמנים

היו זמנים....

יש מי שגר בצריף רעוע
יש מי שוכן בחור ארמון
שלישי יש לו שכון קהוע
ולרביעי בדון דלפון
אך מה יש כאן להתווכח
היש שכון דומה לזה
גם לא שלמנו דמי מפתח
ועוד בקשו שלא נצא

יא משלטי
יא משלטי ביתי שלי ללא קירות
אוהו יא משבחי יא מטחי
וכוכבים כמנורות

נכון שאין בך לוקוסוס רב
והחמום היחידי הוא חום הלב
ואש הקרב על משלטי
יא משלטי....

בתל אביב עכשיו קולנוע
ונערות בשלל צבעים
ואנו פה שוכבים בלי נוע
ומציצים בכוכבים
אחד זוכר את אבא אמא
ספק תולט ספק הוזה
שני הולט על רוח או רינה
ומחבק את הרובה,
יא משלטי....

רק תמול היה לנו אורח
קצת לא מזמן אבל צפוי
עשינו לו כל כך שמח
הוא לא ישכח את הבלוי
הגשנו לו כבוד קולע
רקוד של אש ארון קטן
והוא אכל והתפקע
את המקלע הגיש לפתך
יא משלטי....

לא במרכז עומד ביתנו
דומה לבור או מלונה
ויש שכון יפס ממנו
אך הוא שומר על השכונה
על כן על כן גם נאהבנו
ונחזיק בחוזה יד
כי זאת לדעת בזמננו
בונים בתים בזכות משלט.
יא משלטי....

לא אגדה רעי לא אגדה רעי
ולא חלום עובר
הנה מול הר סיני הנה מול הר סיני
הסנה הסנה בוער
והוא לוחט בשיר בפי גדודי בנים
בשערי העיר ביד השמשונים
הוי שלהבת יה עיני הנערים
הוי שלהבת יה ברעום המנועים
עוד יסופר על זה היום אחי
בשוב העם אל מעמד סיני.

רעי זה לא חלום ולא חזיון הוזה
מאז ועד היום בוער בוער הסנה
לוחט בזמר און בלבבות האל
של נערי ציון ורכב ישראל

היתה צעירה בכנרת אשר בגליל
כל היום היתה שרה לנו משירי גליל
כל היום היתה שרה
שיר אחד היא רק ידעה.... הא
היתה צעירה בכנרת....

מחר אולי נפליגה בספינות
מחוף אילת עד חוף שנהב
ועל המסתחות הישנות
יטעינו תפוחי זהב

כל זה אינו משל ואינו חלום
זה נכון כאור בצהריים
כל זה יבוא מחר אם לא היום
ואם לא מחר אז מחרתיים

מחר אולי בכל המשעולים
ארי בעדר צאן ינהג
מחר יכו באלף ענבלים
המוך פעמונים של חג

כל זה אינו משל ולא חלום

מחר יקומו אלף שיכונים
ושיר יעוף במרפסות
ושלל כלניות וצבעונים
יעלו מחוך ההריסות

כל זה אינו משל ולא חלום

מחר כשהצבא יפשוט מדין
לבנו יעבור לדום
אחר כל איש יבנה בשתי ידי
את מה שהוא חלם היום

כל זה אינו משל ולא חלום
זה נכון כאור בצהריים
כל זה יבוא מחר אם לא היום
ואם לא מחר
ואם עוד לא מחר
ואם עוד לא מחר
אז מחרתיים

מי יש לו ריבה כזאת ריבה יפה כל כך
שתי עיניה כחולות ונשמתה זכה
לך אלי תתפללה שמור נא לי את ריבתי
מי יש לו ריבה כזאת כמו חביבתי

שחקי שחקי על חלומות
זו אני החולם שח
שחקי כי באדם אאמין
כי עודני מאמין בך

כי עוד נפשי דרור שואפת
לא מכרתיה לעגל פז
כי עוד האמין ג.א. באדם
ג.ס ברוחו רוח עז

רוחו ישליך כבלי הבל
ירוממו במתי על
לא ברעב ימות עובד
דרור לנפש פת אדם

שחקי כי ברעות אאמין
אאמין כי עוד אמצא לב
לב תקוותי גם תקוותיו
יחוש אשר יבין כאב

אאמינה גם בעתיד
אף אם ירחק זה היום
אך בא יבוא ישאו שלום
אז וברכה לאם מלאים

ישוב יפרח אז גם עמי
ובארץ יקום דור
ברזל כבליו יוסר מנו
עין בעין יראה אור

ערב של שושנים
נצא נא אל הבוסתן
מור בשמים ולבונה
לרגלך מפתן

לילה יורד לאט
ורוח שושן נושבה
הבה אלחש לך שיר בלאט
זמר של אהבה

שחר הומה יונה
ראשך מלא טללים
פיך אל הבקר שושנה
אקטפנו לי

אם תרצי שאראה לך את העיר באפור
בואי ונטיל בה על אבני מרצפות
דום נישא את עינינו ליונים שעפות
אם תרצי שאראה לך את העיר באפור

אז אתן את ידי לך ונרד לרציף
ערמות של שלכת שם הרוח יעיף
את ודאי תכסי לך את ראשך בצעיף
כשאמן את ידי לך ונרד לרציף

על ספסל אז נשבה ועם רדת האור
אם תגיד עייפתי מן העיר באפור
אשיבך על כנף נשר ועל גב עננים
אל עירך שחיתתה לך בבתי לבנים

הדרך ארוכה היא ורבה רבה
הדרך ארוכה היא ורבת הדר
כולם הולכים בדרך עד סופה סופה
כולם הולכים בדרך עד סופה המר
אבל אני אבל אני לבד לבד צועד
הללו הללו הללו
ושר אני ושר אני שירי זמר נודד
הללו הללו הללו

אחד נשא פניו אל הזהב, זהב
אחד נשא פניו אל הזהב הטוב
אחר מצא ילדונת שתאהב תאהב
אחר מצא ילדונת שתאהב אותו

אבל אני

איני רוצה לי בית עם שדה, שדה
איני רוצה לי בית עם שדה ירוק
כי כל שכרי קולכם אשר עונה, עונה
כי כל שכרי קולכם אשר עונה בצחוק

קולי ישיר קולי אבל אתם לו הד
הללו הללו יה הללו
אבוי לשיר, אבוי לשיר אם אין לו, אין לו הד
הללו הללו יה הללו

אילן בצד הדרך אט ישיר ישיר
אילן בצד הדרך אט ישיר מאד
כבו הפנסים בכל העיר, העיר
כבו הפנסים בכל העיר הזאת
אבל אני

השוק מחליף צבעים בלי הרף
אבל קבועים בו המחירים
כשהרוכלים יוצאים לטרף
או אין חכמה ואין שקרים
אלינו בוא והתהלך פה
במקלך ובסלך
גדול השוק אין איש מולך בו
כולו שלך כולו שלך
על כן שתה ואכול....

כאן נסלסל במלוא גרוננו
בחרוזים המזהירים
ולחם עני זה חלקנו
כי אין שכר למשוררים
וכשנמות קברו אותנו
כאן כין חבית ובין בקבוק
כי הק אתמול לשוק הגענו
וכבר הגיע סוף פסוק
על כן שתה ואכול....

התשמע קולי, רחוקי שלי
התשמע קולי באשר הינך
קול קורא בעוז, קול בוכה בדמי
ומעל לזמן מצוה ברכה
ארץ זו רבה וזרעים בה רב
נפגשות לדך נפרדות לעד
מבקש אדם אך כושלות רגליו
לא יוכל למצוא את אשר אבד
אחרון ימי כבר קרוב אולי
כבר קרוב היום
של דמעות פרידה
אחכה לך עד יכבו חיי
כחכות רחל לדודה

שם הרי גולן, הושט היד וגע בה
בדממה בוטחת מצויות עצור
בבדיות קוונת גם חרמון הסבא
וצינה נושבת מפסגת הצהור

שם על חוף הים, יש דקל שפל צמרת
סתור שיעור הדקל כתינוק שובב
שללש למטה ובמי כנרת
ובמי כנרת משכך רגליו.

מה ירבו פרחים, בחורף על הכרך
דם הכלנית וכותם הכרכום
יש ימים פל שבע בה ירוק הירק
פי שבעים תכולה התכלת במרום

אף אם איורש ואהלך שחות
והיה חלב למשואות זרים
אין אוכל לבגוד בך, אין אוכל לשכוח
אין אוכל לשכוח חסד נעורים.

שם הרי גולן

כשאמא באה הנה יפה וצעירה
אז אבא על גבעה בנה לה בית
חלפו האביבים חצי מאה עברה
והתחלית הפכו שיכה בינתיים
אבל על חוף ירדן כמו מאומה לא קרה
אותה הדומיה וגם אותה התפאורה
חורשת האקליפטוס
הגשר, הסירה, וריח המלוח על המים

מעבר לירדן רעמו התותחים
והשלום חזר בסוף הקיץ
וכל החינוקות היו לאנשים
ושוב על הגבעה הקימו בית.

אבל על חוף ירדן

איני יודע אין הומים היערות
אין מתכסים בגות בשלג המרעיף
לי צאלון ניגן על סערות
וכליל החורש מספר לי על אביב

כאן ביחי אל מול גולן
עסור מטע וכרם כי אני
נולדתי כאן
עם עץ הצאלון על דשא הגנון
השקנו יחי הירמון עכור הזרם
כפרי הדומים שניערתני משיזף
כממטרות תחתן סובבתי בשרב
כצפורים שהעיווני בקולן
כאן ביחי אל מול גולן
אל מול גולן ביחי.

אין נשפכים פלגי שכר כאן
ונהרות משקה קולחים
אבטיחים כהר ההר כאן
על יד גבעות התפוחים
השונים יפות פי שבע
מאחורי דוכן הפרי
אבל אנחנו מול השפע
כאן יחפים כסנדלרים

על כן שתה ואכול
ושמח בייך
היום צעיר אתה מחר תזקין
כן רק היום בזול
ומחרתיים על הסכין על הסכין

כשהגיסתי כך אמרתי לצבא חנו לי
רק הגה ואמרו ער קצה עולם די לי כך
לבדול תפוח בתממה אך העיניים שוב בקשו את הגולן

כל המילים השמחות
פרצו שוב כהורה סוערת
טפסנו עם כל הרוחות
אל פסגת החרמון הזוהרת

עם שחר הלילה נמלט
טובע העמק באור
דמשק באופק נבלעת
גלבוע נושק לחבור

לו היית לידי
לוא את כאן - לוא את כאן
הייתי נושאך על כפיים
מעל ערפילים, ערפילים בענן
לקטוף כוכבים בשמים.

אילו היית כאן איתי
הייתי נותן לך מזכרת
את כל האורות חמדתי
מהבניאס ועד הכנרת

הייתי מגיש לך מלכות
טובלת בים של זהב
משלג הייתי תופר לך
שמלה לבנה כשנהב

לו היית

היינו גולשים במדרון
היינו שוטפים עם הרוח
שותקים בחדוות תמהון
ונושקים זה לזה לקנוח

אך את לא נמצאת לצדי
ורק המקלע בידי
נשבעתי אבנה לך ארמון
ארמון במלכות החרמון.

לו היית

אדם חוזר וקציר יומו
צנוע הוא ודל
ועל גבו צרות החול
עומסות לו כמגדל
הוא לפניו רואה פתאם
את שתי עיניה של בתו
והוא אז שר והן איתו
שרות הללויה

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהארם ושתי עיני בתו
שרים הללויה

בונה אדם את בניניו
מאבן וקלפים
יום יום טורח ועמל
יום יום הם נטרפים
אבל אל מול חורבן קלפיו
עולה השמש מעליו
והוא אוסף אותם אליו
ושר הללויה.

הללויה וזה השיר עולה מכל פינות העיר
כשהאדם אוסף את כל קלפיו
ושר הללויה

פרושים ימי לפני האל
יודע הוא דרכי
וכל שירי כמו תפילות
שולחו למרחקים
וכסיגים סוף התואי
אנעל בשקט את חיי
ושיר חדש צעיר וחי
יושר הללויה

הללויה וזה השיר
עוד יעלה בכל העיר
והוא חדש והוא צעיר וחי
ושר הללויה.

ל 10 נכסיק 18
ל 11 נכסיק 18
ל 12 נכסיק 18
ל 13 נכסיק 18